

Motion till riksdagen 2024/25:1450

av Tobias Andersson m.fl. (SD)

Turism och besöksnäring

Förslag till riksdagsbeslut

1. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om turismens betydelse och tillkännager detta för regeringen.
2. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att ge myndigheterna ett tydligt främjandeuppdrag kopplat till besöksnäringen och tillkännager detta för regeringen.
3. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om hämmande och obsoleta regelverk och tillkännager detta för regeringen.
4. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att utvärdera systemet med personalliggare och kassaregister i hotell- och restaurangbranschen och tillkännager detta för regeringen.
5. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om gårdsförsäljning av alkohol och tillkännager detta för regeringen.
6. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om ambitionen kring harmonisering av momssatser i besöksnäringen och tillkännager detta för regeringen.
7. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att ge Visit Sweden i uppdrag att stärka sina marknadsföringsinsatser och tillkännager detta för regeringen.
8. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att permanenta Visit Swedens tillfälliga svemesteruppdrag och tillkännager detta för regeringen.
9. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om betydelsen av välfungerande infrastruktur för besöksnäringen och tillkännager detta för regeringen.
10. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att prioritera upp skötsel och underhåll av vandringsleder på statlig mark och tillkännager detta för regeringen.
11. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att kartlägga fjällturismens möjligheter för att hitta åtgärder som stärker besöksnäringen och tillkännager detta för regeringen.

12. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om översyn av marknadsknallarnas förutsättningar och tillkännager detta för regeringen.
13. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att stärka Sverige bilden och tillkännager detta för regeringen.

Turismens betydelse

Sverige är ett fantastiskt land. Här finns skärgård, sjöar, fjäll, skog, gula rapsfält och pulserande städer. Skidåkning kan ske i norr ända fram till midsommar medan stränderna i södra Sverige myllrar av folk. Landsbygden bjuder på bland annat forsränning och älgsafari, storstäderna på kultur, mat och shopping. På många håll i Sverige finns helt enkelt goda möjligheter att främja en växande turistnäring. Vad som gör näringen extra intressant gällande inverkan på arbetsmarknaden är dess arbetskraftsintensitet. Nya projekt och höjd omsättning leder snabbt till nya jobb. Svensk turist- och besöksnäring har en stor potential, inte bara för storstadsregionerna utan i landets alla delar.

Upplevelser som exempelvis hästturism, stuguthyrning, aktivitetspaket med naturupplevelser samt jakt och fiske utgör exempel på delar av näringen som lämpar sig särskilt väl för landsbygden. Statistik och data påvisar tydligt att turist- och besöksnäringen är viktig för svensk ekonomi vilket också bör beaktas i de politiska ställningstaganden som görs som har bäring på branschen. I Sverige omsätter turismen flera hundra miljarder årligen och utländska turister svarar för en ansevärd del av den totala turismkonsumtionen. Före pandemin placerade exempelvis World Economic Forum Sveriges attraktionskraft utomlands på plats 20 av 136 jämförda länder vilket bekräftar att intresset för Sverige är relativt stort i omvärlden. I ”The Travel & Tourism Competitiveness Report” har dock Sverige fallit från en femteplats år 2011 till plats 19 år 2024.

Det finns således goda skäl att ge svensk turist- och besöksnäring konkurrenskraftiga förutsättningar i en internationell kontext.

Näringen har, om den ges rätt förutsättningar, goda möjligheter att bli en viktig tillväxtbransch. Intresset utomlands finns, den egna tilltron till framtiden finns och från vårt håll vill vi säkerställa att den politiska ambitionen finns. Därför är det viktigt att satsa på en ordentlig infrastruktur och förenklade regelverk och att stimulera till investeringar och utbildning parallellt med ett målinriktat arbete med att stärka Sveriges attraktionskraft som besöksmål. Därutöver växer den inhemska turismen i betydelse.

Begrepp som ”svemester”, ”swemester” och ”hemester” etablerades under pandemin då möjligheterna att resa var starkt begränsade. Många upptäckte exempelvis tjusningen i att semestra i landet med husbil eller husvagn och campingtrenden har hållit i sig.

Den positiva trenden för inhemsk turism är ett resultat av ett målmedvetet arbete i kombination med en svag svensk krona. Vi ser därför positivt på att Visit Sweden fått ett ekonomiskt tillskott för att marknadsföra Sverige som besöksnation – något vi drivit på för.

Myndigheternas främjandeuppdrag

Företag inom besöksnäringen kommer av givna skäl i kontakt med en eller oftast flera myndigheter. I sådana kontakter är det av stor vikt att myndigheternas företrädare agerar

på ett sådant sätt att det förenklar för den enskilde företagaren. Därför bör myndigheterna få i särskilt uppdrag att främja den inhemska besöksnäringen. Om så görs från myndighetshåll skulle en positiv anda skapas och företagsetableringar, och tillväxt, stimuleras. Vidare vore det bra ifall myndigheterna identifierar eventuella möjligheter till samordning i syfte att ge företagen en väg in med minimalt regelkrångel och byråkrati. Vi menar därför att myndigheterna ska ha en tydlig återrapporteringsplikt gällande deras arbete med sina främjandeuppdrag. Lämpligen sker detta i den årliga myndighetsdialogen. Det huvudsakliga syftet ska vara att stötta och utveckla besöksnäringen och undanröja regelkrångel.

Hämmande och obsoleta regelverk

Fram till att den globala pandemin bröt ut var Sverige en turistnation med en relativt sett välmående besöksnäring. Pandemin medförde dock nationella och internationella restriktioner i syfte att begränsa smittspridningen, och få branscher led lika stor skada av detta som besöks- och turistnäringen. Många småföretagare hann dessvärre se sina livsverk gå omkull innan restriktionerna hävdes. Besöks- och turistnäringen behöver goda förutsättningar, och ett viktigt steg i detta är att undanröja obsoleta och hämmande regelverk. Detta kan åstadkommas om den politiska viljan finns och är tillväxtskapande utan att vara budgetdrivande. Flera av de förlegade regelverk som Sverigedemokraterna i det föregående har verkat för att avskaffa har Tidöpartierna enats om att undanröja. Detta tillsammans med det faktum att partierna varit överens om att låta inrätta såväl ett regelförenklingsråd som ett implementeringsråd skapar goda förutsättningar för att modernisera flera av de regelverk som har bäring på besöksnäringen. Vi har en särskild regelförenklingsmotion i vilken vi berör de stora struktur- och processfrågorna men vi redogör nedan för exempel på branschspecifika regelförenklningar.

Hotelltillståndet

Ett annat exempel på obsolet regelverk är den lagstiftning från år 1966 som föreskriver att företagare som vill bedriva hotell- eller pensionatrörelse med minst fem rum eller nio gäster måste göra en kostsam ansökan om tillstånd hos Polismyndigheten enligt lagen (1966:742) om hotell- och pensionatrörelse. Lagstiftningen upplevs som ologisk och föråldrad och dess syften uppnås idag med annan modernare lagstiftning. I likhet med förslaget i Förenklingsresans slutrapport, bör denna tillståndsplikt ersättas med en förenklad digital, kostnadsfri anmälningsplikt. Det är därför positivt att justitieministern gett uttryck för att detta ska ske.

Personalliggare och kassaregister

Regelverken kring personalliggare och kassaregister i hotell- och restaurangbranschen upplevs som fyrkantiga och otidsenliga. Orimligt höga sanktionsavgifter tas ut för oavsiktliga småfel trots att det är uppenbart att fusk i egentlig mening inte bedrivits. Personer som minderåriga barn som uppehåller sig i lokalen utan att vara en del i verksamheten måste också anges i personalliggaren och regelverket har, så som det tillämpas idag, väldigt låg acceptans hos branschens aktörer. Idag sker dessutom nästan

inga köp med kontanter varför förekomsten av svarta pengar är låg och behovet av personalliggare och kassaregister kan ifrågasättas. Dessa regelverk bör därför utvärderas och förenklas.

Exempel på obsoleta regelverk

Ytterligare ett exempel på obsoleta regelverk är det så kallade cateringtillståndet där regelverket är svårtolkat huruvida det föreligger krav på en lokal inomhus eller ej för att alkoholservering skall medges. Detta gäller också för kraven på hur en meny skall vara utformad för att en restaurang ska kunna erhålla alkoholtillstånd. Något som kan te sig förbryllande inte minst för hitresta besökare. Regeringen bör därför skrota kravet på mat och kök för tillstånd till utskänkning av alkohol.

Vårt sista exempel rör landets campingplatser. Där måste bygglov finnas om en och samma husvagn står på samma plats en längre tid medan bygglov inte behövs om samma plats är ständigt uthyrd men till olika husvagnar. Logiken är inte glasklar och den försvårar för näringen. Om turist- och besöksnäringen ska fortsätta att växa och generera fler arbetstillfällen och ökade intäkter finns inget utrymme för otidsenliga regler, utan de regelverk som reglerar näringen bör vara utformade så att de uppfattas som rimliga och lätta att förhålla sig till av såväl branschen som besökarna. De regelverk som reglerar turist- och besöksnäringen behöver därför ses över för att ytterligare stimulera till en ökad turism och besöksnäring.

Gårdsförsäljning

I Sverige etableras allt fler mikrobryggerier, whisky- och gindestillerier, vinodlingar och liknande. Många gånger etableras dessa i glesbygd där de bidrar till att tillskapa arbetstillfällen och en levande landsbygd. Intresset för dessa är bland dryckesintresserade stort och inte sällan går det att besöka dessa producenter för att se hur tillverkningen går till. Ett problem för dessa företag är emellertid att de hittills inte tillåts att sälja de egna produkterna på den egna anläggningen vilket avsevärt minskar deras attraktionskraft som besöksmål. Inte minst bland utländska besökare som har mindre förståelse för det svenska alkoholförsäljningsmonopolet än vi har. Vår mening är att de svenska producenterna av alkoholhaltiga drycker ska ges samma möjligheter till försäljning av de egna produkterna vid produktionsstället som finns i övriga EU. Något som har förutsättningar att generera fler arbetstillfällen inom såväl besöksnäringen som inom bryggeri-, destilleri- och vingårdsnäringen. Det föreligger inte något hinder att genomföra detta utan att avskaffa Systembolagets detaljhandelsmonopol vilket vårt grannland Finland är ett exempel på. Detaljhandelsmonopolet ska gälla med undantag för så kallad gårdsförsäljning.

Regeringen har tagit fasta på riksdagens tillkännagivande om att utarbeta en ny alkohollagstiftning där gårdsförsäljning tillåts och ett lagförslag är att vänta. Sverigedemokraterna har länge drivit frågan om att möjliggöra gårdsförsäljning. Ur ett näringspolitiskt perspektiv är det därför vår förhoppning att kommande proposition kommer att inkludera så många av våra producenter av öl, vin och sprit som möjligt. Detta utan onödiga och tillväxthämmande begränsningar. Vi menar exempelvis att det vore skadligt om ett produktionsstak infördes för producenterna och att det vore olyckligt om ett krav på föreläsning eller studiebesök i samband med försäljningen infördes. Då

gårdsförsäljning kommer att vara en helt ny företeelse i Sverige och konsekvenser av lagstiftningen som inte förutsetts är möjliga är det vår förhoppning att en första utvärdering av reformen sker relativt kort efter genomförandet.

Besöksnäringen och mervärdesskatt

Systemet med differentierade momssatser medför vissa problematiska gränsdragningar och definitionsfrågor som i vissa fall kan upplevas som ologiska eller djupt orättvisa. Turist- och besöksnäringen har också under senare år fått uppleva såväl flera förslag till regeländringar som faktiska förändringar av momssatserna vilket orsakat problem i prissättningen, inte minst då det gäller redan i förväg bokade och delbetalade resor, arrangemang och dylikt. Det är hög tid för en rättvis beskattning och harmonisering av de momssatser som är kopplade till turist- och besöksnäringen och vi vill se en utredning rörande förutsättningarna för att ytterligare harmonisera momssatserna för olika turistattraktioner där likvärdiga verksamheter ska beskattas mer enhetligt.

Visit Swedens ”Svemesteruppdrag”

Besöksnäringen kan vara den bransch som drabbats allra hårdast av coronapandemin. Hotell, konferensanläggningar och campingar fick se sin belägningsgrad närma sig noll, restauranger gapade länge tomma och nöjesparker kunde aldrig öppna. Även om vissa turistattraktioner kunnat kompensera en del av den uteblivna utländska besöksvolymen med en ökande andel ”svemestrande” svenska besökare drabbades besöksnäringen sammantaget oerhört hårt. Det finns därför goda skäl till fortsatta insatser och åtgärder för att stärka landets företagare inom besöks- och turistnäringen genom att målmedvetet marknadsföra Sverige som besöksmål.

Här vill vi särskilt betona Visit Swedens roll. Visit Sweden har som huvudsakligt uppdrag att marknadsföra Sverige för utländska turister. Detta uppdrag kom emellertid att breddas till att omfatta även marknadsföring av Sverige gentemot svenskar under pandemin. Vår uppfattning är att detta uppdrag ska permanentas för att fortsatt stärka den inhemska turismen.

Infrastrukturen är en förutsättning för turismen

En förutsättning för en fungerande turism i ett avlångt land som Sverige är att det är möjligt att ta sig till och från de resmål man önskar besöka. En välskött infrastruktur och välfungerande trafik på densamma är därför centralt för den svenska besöksnäringens möjligheter att växa utanför landets storstadsområden. Många som besöker Sverige gör det med bil, husvagn, husbil eller motorcykel. Andra cyklar eller åker med långfärdsbuss längs våra vägar under något skede av vistelsen. På många håll i landet har vägstandarden tillåtit bli undermålig genom uteblivet underhåll och frånvaro av reinvesteringar. Detta har på flera håll resulterat i sänkta hastighetsbegränsningar med längre restider som konsekvens. Inte minst gäller detta för delar av Sverige som redan präglas av långa avstånd.

Satsningar som syftar till att sörja för en god väginfrastruktur är därför viktiga som ett led i att stärka Sveriges turist- och besöksnäring. Tyvärr är det inte endast de vanliga

vägarna som tillåtits förfalla i delar av landet utan även underhållet av svensk järnvägsinfrastruktur på många håll. Inte sällan rapporteras det om fel på spår och växlar eller kontaktledningar med stora driftstörningar som följd. Störningar sker som en konsekvens såväl av varma sommar dagar som av snö och kyla. Det är av stor vikt att satsningar för att skapa och upprätthålla ett robust järnvägssystem görs. Ibland räcker dock inte vägar och järnvägar till, varför goda flygförbindelser också krävs. I Sverige finns omkring 30 regionala flygplatser. Dessa flygplatser är vanligtvis kommunalt ägda. Inte sällan brottas de med svaga ekonomiska förutsättningar och nedläggningshot, inte minst i spåren av coronapandemin under vilken statliga medel tilldelats. Vi menar att det inte bara finns regionalpolitiska fördelar med ett tydligare statligt stöd till dessa flygplatser. Det skulle även främja Sverige som besöksnation. Staten bör därför utreda möjligheterna att säkra verksamheten genom ekonomiska garantier.

Rastplatser, ställplatser, campingar och fricamping

Camping är en djupt rotad tradition och utgör ett populärt sätt att semestra på i landet där allemansrätten medger en unik närhet till naturen. I samband med pandemin och de restriktioner som då infördes var det många som fick upp ögonen för campinglivet, som bjuder på frihet, äventyr och naturupplevelser. Camping lockar såväl en inhemsk som en internationell publik. Med tusentals campingplatser och ställplatser av olika beskaffenhet erbjuder Sverige en mångfald av möjligheter för de som reser med husbil, husvagn eller tält. Till detta kommer möjligheten att fricampa vilket har kommit att bli ett uppskattat och billigt alternativ. En företeelse som blivit allt vanligare är att campingekipage överutnyttjar Trafikverkets rast- och parkeringsplatser genom att förlita sig till de faciliteter som erbjuds där istället för att ta in på camping. Fenomenet ger upphov till problem för yrkesförare som måste ta ut sina lagstadgade raster eller sin dygnsvila. På flera håll i Europa är det förbjudet att campa på rastplatser med husvagn eller husbil. Syftet med att Trafikverket erbjuder exempelvis toaletter eller möjlighet till latrintömning på sina rastplatser har aldrig varit att konkurrera med landets campingplatser och ställplatser. Syftet är inte heller att tränga undan yrkestrafiken från platser som är avsedda för dem att ta lagstadgade raster på. Vi anser därför att ett arbete bör initieras syftandes till att stoppa missbruket av Trafikverkets rastplatser.

Fjällturism

Den svenska fjällvärlden omnämns ofta som Europas sista vildmark. Här finns vandringsleder, stugor och fjällstationer på statlig mark som möjliggör fjällupplevelser i en terräng som annars är relativt otillgänglig. Vandringslederna är tidvis överbelastade och marken bär inte alla som vill ha en fjällupplevelse till fots. Vägen framåt kan dock inte bli att begränsa turismen. Då gör vi de berörda länen och deras invånare en otjänst. Istället bör vi sträva efter att åtgärda den underhållsskuld som finns för vandringsleder på statlig mark så att turister inte trampar upp ny mark och försämrar naturupplevelsen. Här kan och bör staten ha en tydlig roll och ett första steg kan vara att utreda och kartlägga vilka typer av insatser som skulle kunna främja en utveckling som gynnar länet och besöksnäringen. En konkret åtgärd där staten skulle kunna spela en roll är att få till stånd röjning och underhåll av befintliga eller nya leder.

En annan begränsande faktor är renskötseln som tidvis gör anspråk på mycket stora arealer genom så kallad avlysning på begäran av samebyarna. Här menar vi att större krav ska ställas på samebyarna att kunna påvisa det faktiska behovet av avlysning. Utgångspunkten ska vara att avlysning inte ska vara aktuell för områden i vilka det inte finns ren och att rennäringen och fjällturismen så långt det bara är möjligt ska kunna samexistera.

Marknadsknallar

De är inte många, men de reser runt mellan landets olika marknader. Vissa marknader får hela städer att blomma upp. Medan somliga marknader främst lockar lokalbefolkningen är andra mer kända och genererar besök från världens alla hörn. Exempel på sådana marknader är Skänninges marknad, Kiviks marknad, Vimmerbys marknad och inte minst Jokkmokks marknad. Marknaderna har ett historiskt arv och utgör en mötesplats och på vissa håll är det en tidpunkt på året då utflyttade kommer hem och träffar nära och kära samtidigt som besöksnäringen går för högvarv. Vi ser idag att antalet marknadsknallar blir allt lägre och att återväxten är dålig. Många uppger att det blivit för krångligt och har valt att avveckla sina verksamheter. Ett exempel på sådana krångliga regelverk är kravet på kassaregister som inte alltid är möjligt att leva upp till på det sätt som regelverket föreskriver med den utrustning som finns att tillgå på marknaden. Regeringen bör därför ta initiativ till en utvärdering av kravet om kassaregister och kvittoskrivande kassasystem för torg- och marknadshandeln i syfte att göra det möjligt för marknadsknallar att bedriva verksamhet även utan tillgång till el och datatrafik samt under svåra väderförhållanden. Inte minst för att våra stora och välkända marknader har en mycket positiv inverkan på vår turist- och besöksnäring.

Sverigebilden

Det är av stor vikt att Sverige uppfattas som ett modernt, rent och attraktivt land som det är säkert att vistas i som besökare. Vi har mycket att vara stolta över och det finns platser och upplevelser som kan tilltala många olika typer av turister. Detta måste vi vara skickliga på att förmedla. Det är viktigt att ta krafttag mot de inslag i vårt samhälle som riskerar att påtagligt försämra Sverigebilden. Det eskalerande gängvåldet med skjutningar, sprängningar, förnedringsrån och upplopp hör, tillsammans med laglösheten i landets utanförskapsområden, naturligtvis till sådana saker som inte bara skapar oro för de som bor i Sverige utan också framställer Sverige som ett mindre attraktivt land att besöka. Samtidigt är det inte bara förekomsten av våld och kriminalitet som kan skada Sverigebilden utan även negativa, inte sällan tillresta, inslag i det offentliga rummet så som tiggeri, dubbel och bondfångeri utfört av utländska medborgare. I detta sammanhang är det också vår åsikt att missförhållanden i sådan samhällsservice som typiskt har starka band till besöksnäringen så som exempelvis oseriösa taxiföretag och svarttaxi också potentiellt kan skada besökares upplevelse av Sverige och därmed Sverigebilden och därför måste adresseras.

Eric Palmqvist (SD)

Jessica Stegrud (SD)

Josef Fransson (SD)

Johnny Svedin (SD)

Mattias Bäckström Johansson (SD)